

Ping-Pongen met Kat en Muis.

Inleiding

Op 26 januari 2011 werd er, ter gelegenheid van de lancering van de website www.postzegelontwerpen.nl, in het Museum voor Communicatie in Den Haag, een symposium gehouden over "Postzegelontwerpen in Nederland".

Een van de sprekers op dat symposium was Barry de Bruin, ontwerper van postzegels en partner in het ontwerp-bureau Ping-Pong Design in Rotterdam. We zouden Ping-Pong al kunnen kennen als ontwerper van het blokje Kinderzegels 2004 (Afb. 1). De lezing van de Bruin ging over het ontwerp-proces van postzegels, en terloops kwamen ook blokjes van "Mooi Nederland" ter sprake.

Mooi Nederland

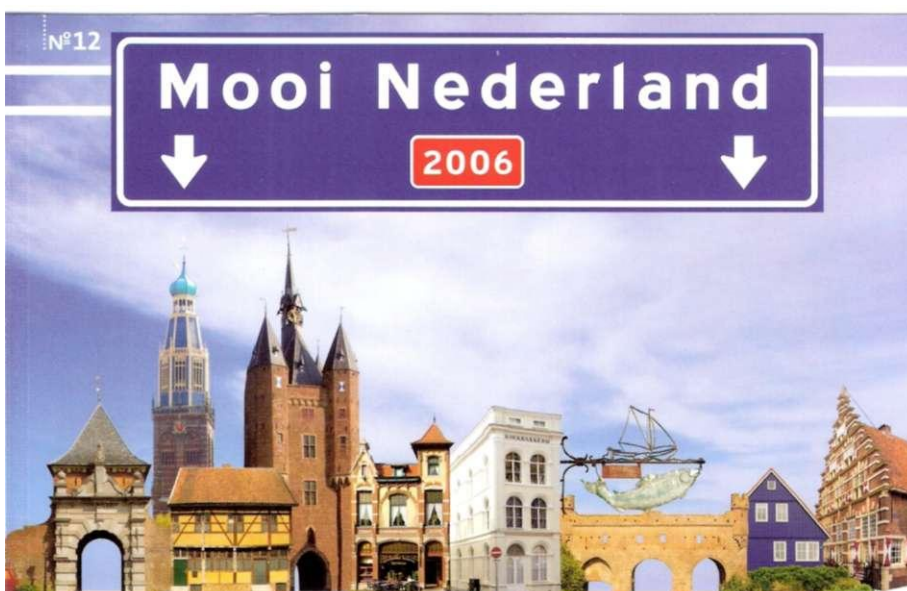
De serie "Mooi Nederland" is gestart in februari 2005, waarbij aan Nijmegen de eer te beurt viel om onderwerp van het eerste blokje te zijn (Afb. 2). Centraal daarin staat de "Belvédère", met daaronder een panoramisch stadsgezicht, waarin een aantal kenmerkende elementen voor Nijmegen afgebeeld zijn. Ook in elk volgend blok werden specifieke en dus kenmerkende aspecten voor een nieuwe plaats bij elkaar gebracht. Op het einde van het jaar verschenen twee "verzamelblokjes",

Afb. 1: Blok kinderzegels 2004 (NVPH 2295), Ontwerp Ping-Pong Design, Rotterdam

Afb. 2: Her eerste blokje "Mooi Nederland", Nijmegen, 2005 (NVPH 2323).

Afb. 3: Voorblad van Prestigeboekje Mooi Nederland 2006 (PR 12), met gestileerde afbeeldingen van de 10 plaatsen.

waarin alle 10 de blokjes verwerkt waren (Blokjes 1 t/m 10 en verzamelblok 1 en 2).

In zijn lezing vertelde Barry de Bruin dat Ping-Pong Design de ontwerpen voor de blokjes van "Mooi Nederland" van het jaar 2006 maakte. Ook in dat jaar werden er 10 blokjes en 2 verzamelblokjes uitgegeven (Blok 11 t/m 20 en verzamelblok 3 en 4). Goed is te zien, dat hier een andere ontwerper aan het werk geweest is, met meer beeldvullende collages. Over de blokjes van 2006 meldde De Bruin in zijn lezing een aardigheidje, waarover ik nergens iets gelezen heb: in elk blokje zitten een kat en een muis verstopt.

Kat en Muis in 2006

Omdat ik dit een leuk - en origineel - onderwerp voor een artikel in ons blad vond, ben ik op zoek gegaan om voor deze mededeling een bevestiging te vinden. Ik heb me daarbij niet beperkt tot de 10 blokjes, maar ook het prestigeboekje (Afb. 3) met 5 blaadjes van elk 2 zegels, de verzamelblokjes en een viertal bijzondere briefkaarten, de zgn. Hanze-kaarten daarbij betrokken. - noot 1)

En ja hoor, het klopt! Op alle blokken van Ping-Pong Design (in de NVPH catalogus genummerd als blok 11 t/m 20 en verzamelblokjes 3 en 4) heb ik een kat en muis gevonden. En ook in het prestigeboekje en op de Hanze-kaarten staan ze !

De Blokjes

Al meteen op het eerste blokje (blokje 11, Leiden) zien we de meest gebruikte afbeelding van de kat en de muis (Afb.4). Merkwaardig is, dat de ontwerpers de volgorde van blokje 11 en 12 kennelijk andersom hadden bedacht. Op blokje 12 zit de muis (nog) boven op de schoorsteen (Afb. 5), en het lijkt logisch dat zij door de kat van blokje 11 juist daarvandaan weggejaagd is.....

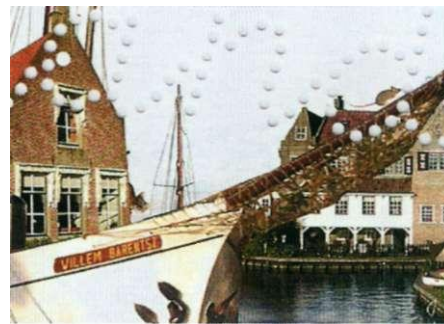

Afb. 4: Blok Mooi Nederland (11) Leiden (NVPH 2413), met de meest gebruikte afbeelding van de kat en de muis.

In de blokjes 13 en 16 (Vlieland en Enkhuizen) is een andere afbeelding van de kat gebruikt, namelijk een poes die "om de hoek kijkt". Het is soms wel even zoeken, hoor! (Afb. 6, zie ook afb. 12).

Afb. 5: Detail van blokje 12 (Sittard, NVPH 2414), met de muis nog op de schoorsteen.

Afb. 6: Loerende poes en muis, detail van blokje 16 (Enkhuizen, NVPH 2423).

De fantasie van de ontwerpers lijkt dan even uitgeput te zijn: in de blokjes 14, 15 en 17 zien we weer afbeeldingen van de eerste kat (weliswaar verschillend van grootte, maar toch identiek). Ook de blauwe kat (in blokje 19) heeft

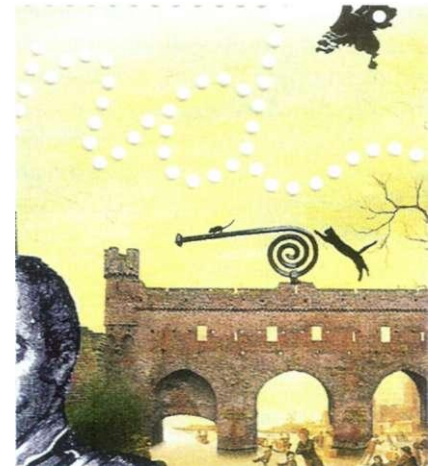
Afb. 8: Gekooide kat in blokje 20 (Kampen, NVPH 2440). De muis waant zich heel veilig op het schip rechts onder.

Afb. 7: Blauwe kat en muis, links bovenin blokje 19 (Zwolle, NVPH 2439).

eenzelfde vorm en is alleen maar anders van kleur (Afb. 7). Een apart grapje is de gekooide kat in blokje 20, Kampen (Afb. 8).

Het enige "nieuwe" plaatje is dat van blokje 18 (Afb. 9): kat en muis samen op een soort van springveer.....

Afb. 9: Kat en muis op een springveer, blokje 18 (Zutphen, NVPH 2437).

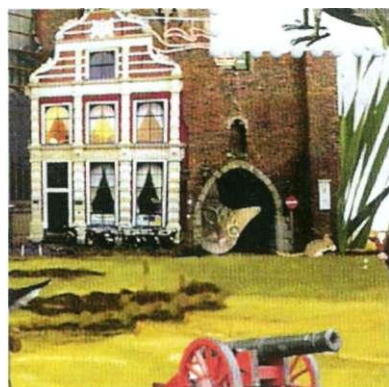
Afb. 10: Prestigeboekje, Zutphen en Zwolle: twee muizen !

Prestigeboekje

De omslag van Prestigeboekje PR 12 (Mooi Nederland 2006) is al afgebeeld in afbeelding 3. Er staan 10 elementen op en die zijn, in vergelijking met de tekeningen op de blokjes, nogal gestileerd. Ze zijn dan ook niet allemaal eenvoudig te herleiden tot het blokje van herkomst. Het uithangbord van het "Visserij Museum" in Woudrichem is door mij niet teruggevonden in blokje 14, maar is gehaald uit een van de fotobladzijden in het prestigeboekje zelf...

Afb. 11 en 12: Afwijkende tekeningen in het prestigeboekje op de bladzijde van Zwolle en Kampen.

Afb. 13: Beeldzijde van de Hanzekaart Kampen, met lege kooi en loerende poes, die beide niet terug te vinden zijn op blokje 20 (Kampen, NVPH 2440).

Op vijf blaadjes van het prestigeboekje zijn steeds twee zegels afgebeeld. En voor de collage's is een selectie gemaakt van elementen van de betreffende twee steden-blokjes. Hierbij doen zich echter twee opmerkelijke verschijnselen voor:

1) Op het blaadje met de postzegels van Zutphen en Deventer staan 2 muizen: eentje op de springveer van blokje Zutphen en eentje die in z'n holletje kruipt Deventer, afbeelding 10.

2) Op het blaadje van Zwolle en Kampen zien we allereerst dat het vogelkooitje (blokje Kampen) leeg is, d.w.z. er zit geen kat in, maar er vliegt een vogel uit (Afb. 11). En op de 2e plaats zijn de kat en de muis (Afb. 12) niet afkomstig van blokje Zwolle, maar van het blokje prestigeboekje Vlieland. We zien dit ook op de beeldzijde van de Hanzekaart van Kampen (Afb. 13). En of al dat gepuzzel nog niet genoeg is, gaan we nog even door met de Hanzekaarten.

Hanzekaarten.

Hanzekaarten zijn postwaardestukken. Briefkaarten, luchtpostbladen en

postbladen zijn andere voorbeelden hiervan; het zijn complete postale eenheden, ze zijn klaar voor verzending (dus "voor"-gefrankeerd). Ze waren overal verkrijgbaar. Maar er zijn ook postwaardestukken, die beperkt verkrijgbaar zijn geweest. Zo waren ook de Hanzekaarten alleen verkrijgbaar bij de Collect Service van TPG Post, en bij verkooppunten in de betreffende steden zelf. De 4 steden waren: Deventer, Kampen, Zutphen en Zwolle.

Afb. 15: Variant op de springveer van afbeelding 9, hier op de Hanzekaart van Zutphen.

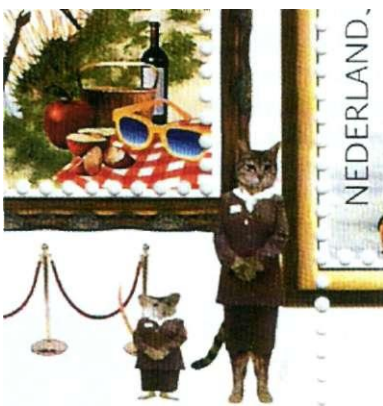
Het zegelbeeld, op de adreszijde, is identiek aan de postzegels in de blokjes (Afb.14).

De tekeningen aan de beeldzijde van de Hanzekaarten zelf zijn in dezelfde stijl als de blokken en bladen in het prestigeboekje. Wel zijn er kleine varianten te zien, zoals de stand van de springveer, op de kaart van Zutphen (Afb.15).

Enfin, u ziet, er valt heel wat te beleven aan het gejaag van de kat op de muis op blokjes Mooi Nederland 2006. Het gepingpong van kat en muis is een veelzijdig gedoe.... Maar: hoe loopt het af met de kat en de muis?

Eind goed, al goed.

In de reeks Mooi Nederland 2006 zijn alleen de verzamelblokjes (3 en 4) op

Afb. 16: Detail van verzamelblokje 3 (NVPH 2442), met kat en muis in officieel tenue en badge.

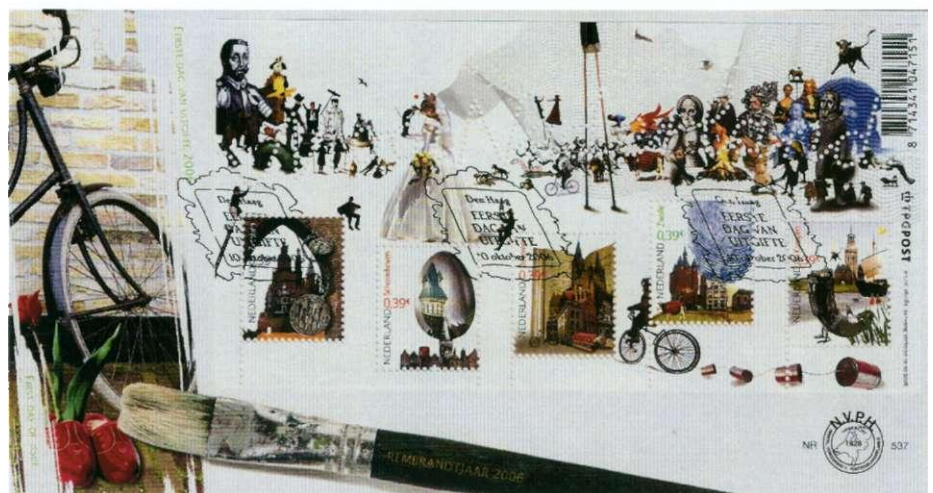
Afb. 14: Adreszijde van de Hanzekaart van Deventer met als postwaarde de Deventer-postzegel (NVPH 2436).

FDC verschenen. En juist daarop is de ontknoping te zien van Kat en Muis. Op verzamelblokjes 3 staan beide figuren in een keurig "pakje" met badge naast elkaar (Afb. 16). Klaar voor een receptie? En dan komen we bij het hoogtepunt van dit verhaal: het huwelijk tussen kat en muis (Afb. 17). Wat kan een dierenleven toch onvoorspelbare wendingen aannemen en mooi zijn....

Jos M.A.G. Stroom.

Noten:

- 1) Deze briefkaarten staan in Geuzendam's Catalogus van de Postwaardestukken van Nederland en Overzeese Rijksdelen (uitgave van Po & Po, 8e editie, 2008) vermeld onder de nummers PP06-2/5 (pag.184).

Afb. 17: FDC met verzamelblokje 4 (NVPH 2443), waarop, boven de postzegel van Schoonhoven (2e van links), duidelijk het bruidspaar te zien is, waar onze kat (in bruidsjurk) haar liefde betuigt aan aartsrivaal muis (in jacquet). Een mooi slot van deze "zoektocht", nietwaar ?